

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Yayın No : 4

BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİV SİTESİ
‘CUMHURİYET ARŞİVİ’NİN AÇILIŞI

29 EKİM 1988

ANKARA - 1989

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	5
BAŞBAKAN SAYIN TURGUT ÖZAL'IN AÇIŞ KONUŞMASI ...	7
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMET BİNARK'IN KONUŞMASI	11
DEVLET ARŞİV SİTESİ'NİN AÇILIŞINA VE SİTEYE AİT FOTOĞRAFLAR	17

Ö N S Ö Z

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, arşiv konusuna büyük önem ve değer vermekte, özellikle millî arşivlerinin kurulması ve geliştirilmesi hususunda her türlü imkânları seferber etmekten kaçınmamaktadırlar. Bunun sebebi de, millî arşivlerinin, devlet varlığının devamı ve idarenin de hâfızası olduğuna inanmalarındandır.

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devletinden devralmış olduğu zengin ve şerefli tarihî mirasla, kemiyet bakımından olduğu kadar, keyfiyet bakımından da, bugün dünyanın en zengin arşivlerine sahip sayılı ülkelerden birisi durumundadır.

Bu zengin birikime, Millî Mücadele ve Cumhuriyet Döneminde teşekkül eden, bu devrin tarihini, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları ve elde edilen güzel neticeleri gösteren Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesi de ilâve edilecek olursa, çok zengin bir arşiv potansiyeline sahip olduğumuz ortaya çıkar.

Malûm olduğu üzere, Cumhuriyet'in ilânını müteakip, Sadâret'den devralınan devlet arşiv konusu, bir merkezî hükûmet hizmeti olarak bugüne kadar Başbakanlık tarafından yürütölegelmıştır.

Devlet arşivleri konusu, millî,köklü ve modern teknolojinin icaplarına uygun bir şekilde ele alınmış ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu çerçevesinde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesiyle ilgili her türlü görev, söz konusu Kanunun 2 nci maddesinin (g) fıkrası ile Başbakanlığa ve 11 nci maddesi ile de Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne verilmiş olup, bununla millî arşivlerimiz konusunda bir reform hareketinin alt yapısının kurulması sağlanmıştır.

Başbakanlık Teşkilât Kanununun yürürlüğe girmesi, devlet arşiv hizmetleri konusunda, hukukî, idarî ve teknik uygulamalara imkân verecek yeni mevzuat düzenlemelerine ışık tutmuştur. Bu çerçevede, 316 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükümünde Kararname" 4/4/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, 28/9/1988 tarihinde ise kanunlaşarak 4/10/1988 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Buna paralel olarak, Başbakanlıkça hazırlanan

“Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik”de, 16/5/1988 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmasını müteakip yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bir reform hüviyeti taşıyan bu düzenlemelerle, Osmanlı dönemi arşiv malzemesinin yanı sıra, Cumhuriyet döneminde teşekkül eden devlet evrakının, özetle devlet arşivlerimizin geleceği teminat altına alınmıştır.

Başbakanlık Teşkilât Kanunu ile, uzman arşiv personelinin temini en geniş şekilde teşvik edilmiş ve arşiv uzmanlığı müstakil bir kariyer olarak kabul edilmiştir.

Bu arada, Cumhuriyet Dönemine ait arşiv malzemesini merkezî bir şekilde toplayıp muhafaza edecek, Devletin, ilmin, gerçek ve tüzelkişilerin yararlanmasına modern arşivcilik teknolojisinin imkânlarıyla sunacak olan Ankara’daki Devlet Arşiv Sitesi’nin, Sayın Cumhurbaşkanımızın emir ve direktifleri doğrultusunda, 29 Ekim 1988 tarihinde ve Cumhuriyetimizin kuruluşunun 65 nci yıl dönümünde Sayın Başbakanımızın yüksek himayelerinde açılışı da gerçekleştirilmiştir.

Bu broşür, Devlet Arşiv Sitesi’nin açılışı dolayısıyla hazırlanmıştır. Sitenin bugüne gelmesinde emeği geçenlere teşekkürlerimi sunarken, Devlet Arşiv Sitesi’nin Türk ilim, kültür ve devlet hayatına hayırlı hizmetler vermesini diliyorum.

Ahmet SELÇUK
Başbakanlık Müsteşarı

BAŞBAKAN SAYIN TURGUT ÖZAL'IN AÇIŞ KONUSMASI

Muhterem Arkadaşlarım,

Değerli Misafirler ve

Değerli Basın Mensupları,

Geçmişle bugün, bugünle yarınlar arasında sağlam köprüler kurulması, siyasî, ekonomik ve kültürel alanda yaşanan tecrübelerin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması, bilindiği gibi çok büyük önem taşımaktadır.

Üstelik, bin yıllık ve gerçekten çok zengin bir tarihe sahip Türk Milleti açısından bakarsanız, konunun taşıdığı önem ve manânın boyutları daha net biçimde ortaya çıkmaktadır.

Milletçe millî ve manevî değerlere olan bağlılığımızı, gelenek ve göreneklerimize gene milletçe verdiğimiz büyük önemi, tarihin belirli dönemlerinde meydana gelen zengin kültür birikimlerimizin nesilden nesile, hiçbir dejenerasyona uğramadan geçişini sağlamanın teminatı olarak görmekteyiz.

İktidara ilk geldiğimizde, Türkiye’de çeşitli sebeplerle ihmale uğramış, hiç el atılmamış, ciddî düzenlemelere muhtaç konuları gözden geçirirken, arşivciliğin bir devlet politikası olarak benimsenmesi ve konunun modern arşivcilik teknolojisine uygun bir yaklaşımla ele alınmasında çok gecikildiğini tesbit ettik.

İlk etapta Başbakanlık Teşkilât Kanununda gerekli düzenleme yapıldı. Bu görev, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’ne verildi. Bu düzenleme ile bundan sonraki mevzuat düzenlemeleri için gerekli hukukî zemini de hazırlamış olduk.

3230 sayılı Kanunla teşkil edilen Tanıtma Fonu’ndan Devlet Arşivleri için de tahsisat ayırdık. Bu devamlı bir tahsisattır. Ve böylece millî arşivlerimizin, bütçe imkânlarına ek bir finansman kaynağına sahip olmasını temin ettik.

Gene Başbakanlık Teşkilât Kanunu ile Arşiv Uzmanı yetiştirilmesi ve bunların istihdam imkânlarının genişletilmesi konularında yeni düzenlemeler yaptık.

Şöyleki, söz konusu kanunun, sözleşmeli personel istihdamını düzenleyen 35'nci maddesiyle “Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünde özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda, kadro şartı aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın yerli ve yabancı elemanlar sözleşmeli olarak çalıştırılabilir” hükmü getirilmiştir.

Başbakanlık Teşkilât Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak, kamu kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesi ile arşivlik malzeme dışında kalan ve muhafazasına lüzum görülmeyen evrakla ilgili ayıklama ve imha işlemlerinin nasıl yapılacağı ele alınmıştır. Bu konuda hazırlanan 316 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” Yüce Meclis'in tasvibine sunularak, kısa bir süre önce, 28 Eylül 1988 tarihinde kanunlaşmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, kamu kuruluşları ya da şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ve ileride bu hüviyeti kazanacak niteliğe sahip malzemeyle, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin tesbiti ve gerekli işlemlerin yapılması konularında görev ifa edecek komisyonların çalışma esaslarını düzenleyen “Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik”de Başbakanlıkça hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Bütün bu çalışmalarla, arşiv hizmetlerimizle ilgili idarî, hukukî ve teknik mevzuat düzenlemelerini tamamlamış bulunuyoruz.

Elimizdeki arşivlik malzeme iki temel periyoda aittir. Birinci grup malzeme, Millî Mücadele yıllarına kadar uzanan dönemi kapsıyor. Bu malzeme Osmanlı Arşivi adı altında toplanmıştır. İkinci grup arşivlik malzeme ise, Millî Mücadele yıllarından başlayıp, devam edegelen ve sonsuza kadar devam edecek olan Cumhuriyet dönemini kapsamaktadır. Bu kategoride yer alan malzeme de, Cumhuriyet Arşivi adı altında biraraya getirilmektedir.

Yani bir taraftan, Millî Mücadele yıllarına kadar olan döneme ait malzeme elden geçirilirken, diğer taraftan da, Millî Mücadele yıllarından günümüze kadar uzanan döneme ilişkin malzeme değerlendirilerek arşive kaldırılacaktır.

Bütün bu çalışmalar, elimizde mevcut belgelerin değerlendirilmesine ilişkindir. Bugünden itibaren ise, Devlet Arşivciliği ile ilgili yeni bir dönem başlamaktadır.

Bundan böyle tarihî, hukukî, idarî, askerî, ekonomik, dinî, ilmî, edebî, estetik, kültürel, biyografik ve teknik herhangi önemli bir konuya ışık tutan,

ayrıca ait olduğu dönemin ahlâk, örf ve âdetlerini veya çeşitli sosyal özelliklerini yansıtan malzemeler bu çatı altında arşive alınacaktır.

Bu malzeme basılı evrak, resim, plân, harita ve proje şeklinde olabileceği gibi, arşiv değeri taşıyan mühür, damga, fotoğraf, film, plâk, ses ve görüntü bantları da arşivlenebilecektir.

Kültür mirasımıza ve Atatürk dönemine ışık tutan, modern Türkiye’den parıltılı çizgiler yansıtan, gelecek kuşakların, sahip olmakla gurur duyacağı, onlara tarih ve millî birlik şuuru aşılayacak bir arşiv meydana getirilmesini hedef almış bulunmaktayız.

Osmanlı Arşivlerine gelince, şimdi elimizde ikinci bir proje var. Bu projenin gerçekleşmesi ile de İstanbul’da bulunan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne bağlı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığını, modern arşivcilik hizmetlerine uygun bir Millî Arşiv Sitesine kavuşturmuş olacağız.

Hali hazırda bu hizmetler, İstanbul İl Özel İdaresine ait iki bina ile Vilâyet bahçesinde bulunan bir arşiv depo binasında sürdürülmektedir. Bu arada, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı’nın tasarrufunda bulunan 8 adet deponun onarımı yapılarak devreye sokulmuş ve ayrıca Bakanlar Kurulu kararı ile Halıcılar Medresesi’nin de arşiv deposu olarak kullanılmasına imkân sağlanmıştır.

Bütün bunlara ilâve olarak, Osmanlı Arşivinde yeterli sayı ve nitelikte arşiv uzmanı istihdamını sağlamak üzere son üç sene içerisinde yapılan imtihanlarla temin edilen 500’ün üzerinde elemanın, hizmetiçi eğitim programları ile yetiştirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Osmanlı Arşivi için yapılacak sitenin de tamamlanması ile, yıllarca ihmal edilmiş bir sorun da tümüyle halledilmiş olacaktır.

Az sonra açılışı yapılacak bu tesisin, Sayın Cumhurbaşkanımız Cumhuriyetimizin 65’nci kuruluş yıldönümünde açılmasını arzu etmişlerdir. Tabii kendisi gelmek istiyordu. Bugün fevkalâde yoğun bir programları var. Hem merasimde, hem de akşam yorgunluğu olacak. Onun için bana telefon etti. “Kusura bakmayın gelemediğim” dedi. Ama tabiatıyla, bizden evvel de burayı kendisi ziyaret etti. O bakımdan da, bu konuya verdiği önemi biliyorum. Hem Osmanlı Arşivi konusunda, hem de bu Cumhuriyet Arşivi konusunda. Hemen şunu da ifade edeceğim, zengin kültür varlığımızı gelecek kuşaklara, sağlıklı bir şekilde aktarmamızı sağlayacak bu Devlet Arşiv Sitesi’nin hayırlı, uğurlu olmasını dilerken, gerek konuyla ilgili mevzuatın hazırlanmasında, gerekse bu güzel tesisin devletimize kazandırılmasında emeği geçen bütün herkese teşekkür ediyorum. Ve hepinize en iyi dileklerle, saygılar sunuyorum.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
İSMET BİNARK'IN KONUŞMASI

Sayın Başbakanım,

Sayın Bakanlar,

TRT ve Basınıımızın Değerli Temsilcileri,

Sayın Misafirlerimiz,

Devlet Arşiv Sitesi'nin açılış törenini teşriflerinizden dolayı saygı ve şükranlarımızı arz ediyorum.

Malûmlarınız olduğu üzere, geçmiş ile bugün ve gelecek arasında irtibat kurmak gibi hayati bir görev yüklenen arşivler, tereddütsüz bir milletin en değerli hazinesi ve devlet varlığının da hâfızası hüviyetindedirler.

Arşivlerin önem ve değeri, ana hatlarıyla şöylece ifade edilebilir. Arşivler, devletin ve fertlerin haklarını ve milletlerarası münasebetleri belgeler ve korurlar. Bir konuyu aydınlatmaya ve tesbite yararlar. Bu arada, ait olduğu devrin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, müesseselerini ve bunlar arasındaki münasebetleri ortaya koyarlar. Bu hususiyetleri sebebiyle de, her türlü ilmi araştırmalara imkân sağlarlar.

Bir ülkede arşivlerin olmayışı, şüphesiz milletin ve onun hukukî ve siyasî devamı demek olan devletin yapısında telâfisi mümkün olmayan bir boşluğun husule gelmesine yol açar. Çünkü bunların varlığının, başka vasıtalarla ispat ve müdafaasına imkân yoktur. Bir devletin geçmişi, bugünü ve geleceği gözönüne alınırsa, istikbalde ancak arşivi ile vardır demek herhalde yanlış olmaz. Zirâ, bir devletin her türlü fonksiyonu, şüphesiz bir arşiv konusudur.

Devletlerin geçmişten geleceğe uzanan bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ise, ancak arşivlerinin düzenli, sistemli, yaşar ve işler bir hale getirilmesiyle sağlanabilir. Bir devletin ve milletin tarihi, devlet ve millet hayatının öz çizgileri demek olan arşivlerinde gizlidir.

Günümüzde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, arşiv konusuna büyük önem ve değer vermekte, arşivlerin, devlet varlığının ve idarenin hâfızası olduğuna inanmaktadırlar.

Konunun, ülkemiz için de aynı önem ve değeri taşıdığına şüphe yoktur. Arşivlerimiz, Türk Devletinin devamlılığını sağlayan temel kuruluşlardan biridir.

Arşivlerimiz, millî tarihimizin ve kültürümüzün ilk elden, otantik kaynaklarıdır.

Arşivlerimiz, Türk ilim, kültür, tarih ve millet hayatının her çeşit maddî ve manevî haklarının yazılı senetleri, millî varlığımızın geçmişten geleceğe geçiş vasıtası, yurdumuzun tapusu, tek kelime ile milletimizin kimlik belgeleridir.

Sayın Başbakanım,

Değerli Misafirlerimiz,

Malûmlarınız olduğu üzere, Türkiye arşiv malzemesi bakımından çok büyük zenginliğe sahiptir. Osmanlı Devletinden devralınan büyük mirasla, bugün dünyanın en zengin arşiv potansiyeline sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundayız.

Orta, Yakın-Doğu, Balkan ve Akdeniz ülkeleri içerisinde, kudretli ve kuvvetli devlet olabilme vasfını uzun süre devam ettiren Osmanlı Devletinde, arşiv fikri çok eskilere kadar uzanmaktadır. Arşivin, bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu idrâk eden ecdâdımız, bunun içindir ki, kurduğu arşiv teşkilâtına “Hazine-i Evrak” adını vermiştir. Orta ve Yakın-Doğu ülkeleri içerisinde, Osmanlı arşivleri, idarî kayıtların devlet eliyle tesbit edilip düzenlendiği ve günümüze kadar muhafaza edildiği örnek kuruluşlardır.

Osmanlı dönemi arşiv malzemesine ilâveten, Millî Mücadele, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ve Cumhuriyetin ilânından bugünü kadar teşekkül eden, bu devrin bütün tarihini, Türkiye Cumhuriyeti’nin doğuşunu, ilerleyiş yolunda geçirdiği çeşitli safhaları ve elde edilen neticeleri gösteren tarihî, idarî, siyasî, hukukî, iktisadî, ilmî, teknik, kültürel ve çeşitli konulardaki malzeme topluluğundan meydana gelen Cumhuriyet dönemi arşiv malzemesiyle, zamanla arşiv malzemesi haline gelecek arşivlik malzemenin değeri de, şüphesiz her türlü izahtan vârestedir.

Arşiv ile ilgili her türlü işlem ve faaliyetler, arşivcilik literatüründe, “Konservasyon” ve “Konsültasyon” olmak üzere iki safhada ele alınmaktadır. Konservasyon, arşiv malzemesinin, çeşitli tahrip unsurlarıyla bozulup aslî hüviyetini kaybetmesini önlemek ve belli şartlarda muhafazasını sağlamak; konsültasyon ise, arşiv malzemesinin belli mevzuat çerçevesinde, hakikî ve hükûmî şahısların, devletin, ilim ve kültürün hizmetinde istifadeye sunulmasıdır.

Bir ülkede arşiv hizmetlerinin tam ve eksiksiz olarak görülebilmesi için, şu üç konunun halli gerekir: Kanunî düzenleme, arşiv hizmetleri için yeterli bina ve tesisler ve yetişmiş uzman arşiv personeli.

Bunların hallini takiben, aşağıdaki görevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir:

Bunlar;

- Arşiv malzemesini tesbit etmek,
- Arşiv malzemesinin herhangi bir sebepten dolayı kayba uğramasını önlemek,
- Arşiv malzemesinin gerekli şartlar altında muhafazasını sağlamak,
- Arşiv malzemesini yararlanmaya sunmak,
- Arşiv malzemesinin yeniden teşekkülü safhasında, malzemeyi kontrol ve düzen altına almak.

Zikredilen arşiv hizmetlerinin, ülkemizde eksiksiz bir biçimde yerine getirilmesini sağlayacak kanunî düzenlemeler, yakın zamana kadar yürürlüğe konulamamıştır. Bu hizmetlerin yerine getirilememesinden ise, şu zararlı neticeler doğmuştur :

— Ülkemizin sahip olduğu çok zengin arşiv malzemesinin, miktar ve muhteva olarak değerinden tam anlamıyla haberdar olamayışımız sebebiyle, bunlar üzerinde bir koruma ve kontrol sistemi kurmak, çeşitli daire ve kuruluşlarda varlığı bilinen arşiv malzemesini uygun olmayan şartlarda bulunmaktan kurtarmak mümkün olamamış,

— Bu malzeme, Devletin, ilmin, hakikî ve hükmi şahısların hizmetinde değerlendirilmek suretiyle faydalı ve kullanılır hale getirilememiş,

— Yeniden teşekkül eden arşiv malzemesi, bir düzen altına alınamadığından, tertip ve tasnifinde ortak standarda gidilememiştir.

19 Ekim 1984 tarihinde yürürlüğe giren “Başbakanlık Teşkilât Kanunu” çerçevesinde, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili her türlü görev Başbakanlığa verilmiş bulunmaktadır.

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanununun yürürlüğe girmesi, hukukî, idarî ve teknik arşiv uygulamalarına imkân verecek yeni mevzuat düzenlemelerine de ışık tutmuştur.

Esasen, 3056 sayılı Kanunla devlet arşiv hizmetlerinin müstakilen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi hükme bağlanmış bulunmaktadır. Genel Müdürlüğün sayılan görevleri arasında, millî arşiv politikasının esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek görevi de yer aldığından, Genel Müdürlüğün, mezkûr Kanunla verilen görevleri, istenilen istikamette ve sağlıklı bir şekilde sonuçlandırabilmesi için, bir dizi kanunî düzenleme yapma zarureti kendiliğinden ortaya çıkmıştı.

26 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe giren “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun”, uygulamada bugüne kadar geçerlilik kazanamamış, 1959 ve onu takip eden yılların Bütçe Kanunlarına, bu kanunun uygulanmayacağına dâir bir fıkra eklenerek, bugüne kadar gelinmiştir. Böylece, bâzı kamu kurum ve kuruluşları, kendi hazırladıkları yönetmelikler çerçevesinde evrak ayıklama ve imhası cihetine gidebilmişlerdir. Ayrıca, söz konusu kanun, günün ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelmişti.

Başbakanlık Teşkilât Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak, kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme dışında kalan ve muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhası ile ilgili düzenlemeleri ihtiva eden ve 4 Nisan 1988 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan, 316 sayılı “Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”, Yüce Meclisin tasvibine sunularak 28 Eylül 1988 tarihinde kanunlaşmıştır. Bu Kanun ile, arşiv malzemesi, arşivlik malzeme, ayıklama ve imhanın tarifleri yapılmış, kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlara getirilen mükellefiyetler sayılmış; ayıklama ve imha işlemlerinin, kurum ve kuruluşlar bünyesinde kurulacak komisyonlar marifetiyle ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’nün denetiminde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen, kamu kurum ve kuruluşları ile, şahıslar elinde bulunan arşiv malzemesi ile ileride bu hüviyeti kazanacak olan arşivlik malzemenin tesbit edilmesine, korunmasına, hakikî ve hükmi şahısların istifadesine sunulmasına, muhafazasına lüzum görülmeyen malzemenin ayıklama ve imhası ile, kurum ve kuruluşlar bünyesinde ayıklama ve imha işlemlerini yürütecek komisyonların kuruluş ve çalışma usul ve esasları ile kurum ve kuruluşların yüklenecekleri sorumluluklara dâir “Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik” de, Başbakanlıkça hazırlanarak 16 Mayıs 1988 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Bir reform hüviyeti taşıyan bu mevzuat düzenlemeleri ile, arşivlerimizin geleceği emniyet altına alınırken, arşiv hizmetlerimiz de modern arşivciliğin ilmî disiplinine bağlanmıştır.

Devlet Arşivimizin kurulması yolunda sürdürülen gayretler, Üçüncü Beş Yıllık Plân’da yer alan Devlet Arşiv Sitesi’nin bugün açılışa hazır hale getirilmiş olması, arşiv hizmetlerimiz konusunda hukukî, idarî ve teknik arşiv uygulamalarına imkân verecek mevzuat düzenlemelerinin yapılmış olması, Türk devlet ve millet, kültür ve ilim ve nihayet Türk arşivciliği adına son derece memnuniyet ve gurur verici neticelerdir.

Devlet hayatının yüzyıllar boyunca sürüp giden akışı ve devamlılığı içinde, her konuda alınan resmî karar ve tedbirlerin, zamanın şartlarına göre gösterdiği seyri, takip etmek durumundayız. Bu da ancak, arşivlerin, zamanın tahribatına karşı korunmasına ve değerlendirilmesine bağlıdır. Sözü edilen bu hususların yerine getirilmesi ise, arşiv uzmanı yetiştirilmesi ile mümkündür.

Arşiv personeli yetiştirilmesi konusu, ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. Arşivcilik metod ve tekniklerini bilen bir uzman arşivci kadrosu yetiştirilmediği müddetçe ve arşivlerimiz bir ihtisas dalı olan arşivciliğin ilmî görüş ve metodolojisi içerisinde ele alınmadıkça, arşiv meselelerimizin kesin olarak halli kanaatimizce mümkün olamaz. Bugün için, eğitim kurumlarımızda arşivcilik eğitiminin yeterli seviyede olmayışı sebebiyle, bu konuda vasıflı personel ihtiyacı, hizmetiçi eğitime ağırlık verilmek suretiyle karşılanabilmektedir. Arşiv uzmanı yetiştirilmek üzere, Ankara ve İstanbul'daki üniversitelerimizin ilgili fakültelerinde, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi arşiv hizmetleriyle ilgili arşivcilik eğitimi verecek iki bölümün açılmasında, bu bakımdan zaruret vardır.

Bu arada bir diğer önemli konu da, devlet arşiv hizmetlerinin millî seviyede ve köklü bir şekilde ele alındığı, gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılarak bir devlet politikası haline getirildiği günümüzde, kurum ve kuruluşların üst ve alt kademe yöneticileri, arşivin önemi ve arşiv çalışmaları konusuna eğilmeli, arşivlerini vasıflı ve yeterli sayıda personelle takviye etmelidirler. Arşiv personelinin eğitilmesi konusunda, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü olarak, hizmete hazır olduğumuzu bu vesile ile ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başbakanım,

Değerli Misafirler,

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; Millî Mücadele, T.B.M.M. Hükûmeti ve Cumhuriyet dönemine ait, 3473 sayılı kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar bünyesinde yer alan arşiv malzemesinin, tesbiti, korunması, düzenlenmesi ve değerlendirilmesi konusunda, gerekli ilmî ve teknik hazırlığı yerine getirmekten sorumludur.

Dokümantasyon Daire Başkanlığı ise, başta Başbakanlık olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet ve faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan, bilgi ve belgenin, daha pratik ve sağlıklı bir şekilde temin edilmesi gayesiyle, ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak, idarî dokümanın tesbiti, derlenmesi, merkezî bir şekilde kontrol altına alınması ve söz konusu dokümanın, dokümantasyon metod ve tekniklerine göre düzenlenerek değerlendirilmesinden sorumludur.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Nisan ayı içerisinde Devlet Arşiv Sitesine teşriflerinde, emir buyurdıkları üzere, Devlet Arşiv Sitesi 29 Ekim'de açılışa hazır hale getirilmiştir. Bugün, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 65 inci yıldö-

nümünde, Sayın Başbakanımızın yüksek himayelerinde açılışı yapılacak olan Devlet Arşiv Sitesi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 1971 yılında mimarî proje yarışmasına çıkarılmıştır. Proje yarışmasını, Mimar Gönül ve Mustafa Arslaner çiftinin hazırladığı proje kazanmıştır.

Devlet Arşiv Sitesi'nde, nükleer sığınak depolar, sığınak depolar ve normal depolar olmak üzere, farklı özelliklerde depolar yer almıştır. Tamamı toprak altında olan nükleer sığınak depolara giriş ayrı olup, havalandırma sistemi de müstakildir. Her blokta ikişer kat olarak plânlanan havalandırma sistemli sığınak depoların 4/6'sı toprak altında olup, muhtemel bir yangına sekiz saat dayanacağı hesap edilerek projelendirilmiştir. Ayrıca, her blokta üçer kat olarak plânlanan ve bir yangın tehlikesine iki saat dayanacağı hesap edilen normal depolar bulunmaktadır. Bu depolarda sabit raf sistemi kullanılmış olup, toplam raf uzunluğu 125 km. dir.

Bütün depolarda, gerekli teknik tesisat projelendirilmiştir. Ayrıca, bütün depolarda gazlı (CO₂) yangın söndürme tesisatı ve muhtemel bir yangın tehlikesini kontrol altında bulunduran ve tehlike anında otomatik olarak yangın tesisatını çalıştıran, depo kapılarını kapayarak dışardan hava girmesini önleyen bir elektronik kumanda sistemi de düşünülmüştür. Depolarda yanıcı yapı malzemesi ve aksamı kullanılmamıştır.

Devlet Arşiv Sitesi'nde ayrıca, her türlü teknik servislere, hizmet ünitelerine, araştırma ve sergi salonuna, 138 kişilik simultane tercüme imkânlı toplantı salonuna, merkezî ısıtma sistemine, jeneratör ve trafo merkezine yer verilmiştir. Site, yaklaşık 108 bin m²'lik yapı toplam alanı üzerinde inşa edilmiştir.

Devlet Arşiv Sitesi'nde ayrıca, bir bilgi işlem merkezinin kurulması çalışmalarının son safhasına gelinmiştir. Bu suretle, tesbit edilen bilgi ve belgelerin değerlendirilerek, yerinde veya bilgi ağı ile diğer merkezlerle en son teknolojiler kullanılarak hizmete sunulması mümkün olabilecektir.

Netice olarak ve memnuniyetle şu söylenebilir ki, yürütülen millî arşiv politikasına uygun olarak, Cumhuriyet dönemi arşivlerinin, merkezî bir şekilde kontrol altına alınması yolundaki reform çalışmalarının gerçekleşmesi safhasına gelinmiştir.

Bu vesile ile, arşivlerimizden sürekli yüksek himaye ve yakın ilgilerini esirgemeyen Sayın Cumhurbaşkanımıza; arşivlerimizin yeni ve modern bina ve tesislere sahip kılınması ile, çalışmalarımızda ileri teknolojinin uygulanmasını sağlayıcı her türlü imkânları bahşeden Sayın Başbakanımıza ve Devlet Arşiv Sitesi'nin vucûd bulunmasında emeği geçenlere, huzurlarınızda en derin şükranlarımı saygı ile arz ederim.

Başbakan Sayın Turgut ÖZAL, Devlet Arşiv Sitesi'ni teşriflerinde Başbakanlık Müsteşarı Sayın Ahmet SELÇUK ve Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK tarafından karşılanırken

Başbakan Sayın Turgut ÖZAL ve Misafirler İstiklâl Marşı'mızı
dinlerlerken.

Başbakan Sayın Turgut ÖZAL açış konuşmasını yaparken

Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK konuşmasını yaparken

Başbakanlık Müsteşarı Sayın Ahmet SELÇUK, Ankara'nın Başkent olmasına dâir 13 Ekim 1923 tarihli T.B.M.M. Kararının örneğini Sayın Başbakana takdim ediyorlar

Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı İsmet BİNARK, Sayın Başbakanımıza, kendilerinin Elektrik İşleri Etüd İdaresi'nde ilk göreve başlamalarına ait belge örneğini takdim ediyor

Başbakanımız Sayın Turgut ÖZAL, Devlet Arşiv Sitesi'nin açılışını yaparken

Sayın Başbakanımıza, Site'nin depo mahalleri hakkında bilgi veriliyor

Sayın Başbakanımıza, Site'nin çalışma mahalleri gezdirilirken

Sayın Bařbakana, Başbakanlık Műsteřarı Sayın Ahmet SELÇUK ve Devlet Arřivleri Genel Műdür Yardımcısı İsmet BİNARK tarafından, Site'nin kapalı devre monitör sistemi hakkında bilgi veriliyor

Sayın Başbakan Şeref Defteri'ni imzalarken

29/10/1988

Cumhuriyet arşiv binasının bugün açılışını yaptık. Arşiv konusundada bir çok konuda olduğu gibi çok büyük reformlar yaptık.

İstanbulda Osmanlı arşivinin yeni bir siteye nakledilmesi konusunda insallah bir halledeceğiz. Cumhuriyet arşivinin cumhuriyetimizin 65 inci yıl dönümünde tamamlanarak açma bahtiyarlığına erişmek ten dolayı yüce Allaha hamde diyorum.

Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum

Turgut ÖZAL
Başbakan

Şeref Defteri'nin, Sayın Başbakan tarafından imzalanmış sayfası

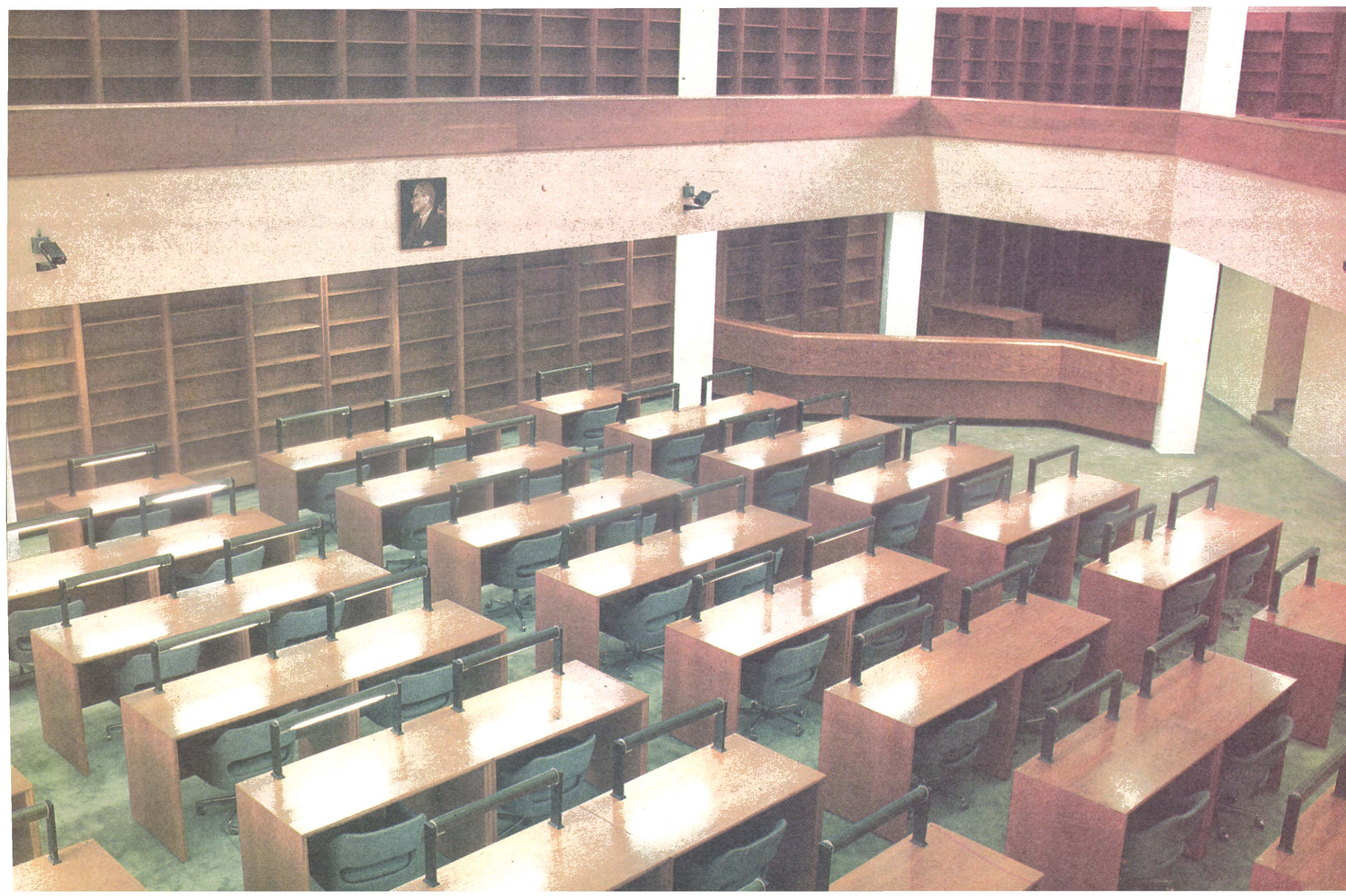
Devlet Arşiv Sitesi'nin cepheden görüntüsü

"BÜYÜK DEVLETLER KURAN ECDÂDIMIZ BÜYÜK VE
ŞÜMÖLLÜ MEDENİYETLERE DE SAHİP OLMUŞTUR. BU
NU ARAMAK, TETKİK ETMEK, TÜRKLÜĞE VE CHÂNA
BİLDİRMEK SİZLER İÇİN BİR BORÇDUR. TÜRK ÇOCUĞU
ECDÂDINI TANDIKÇA DAHA BÜYÜK İŞLER YAPMAK İÇİN
KENDİNDE KUVVET BULACAKTIR."

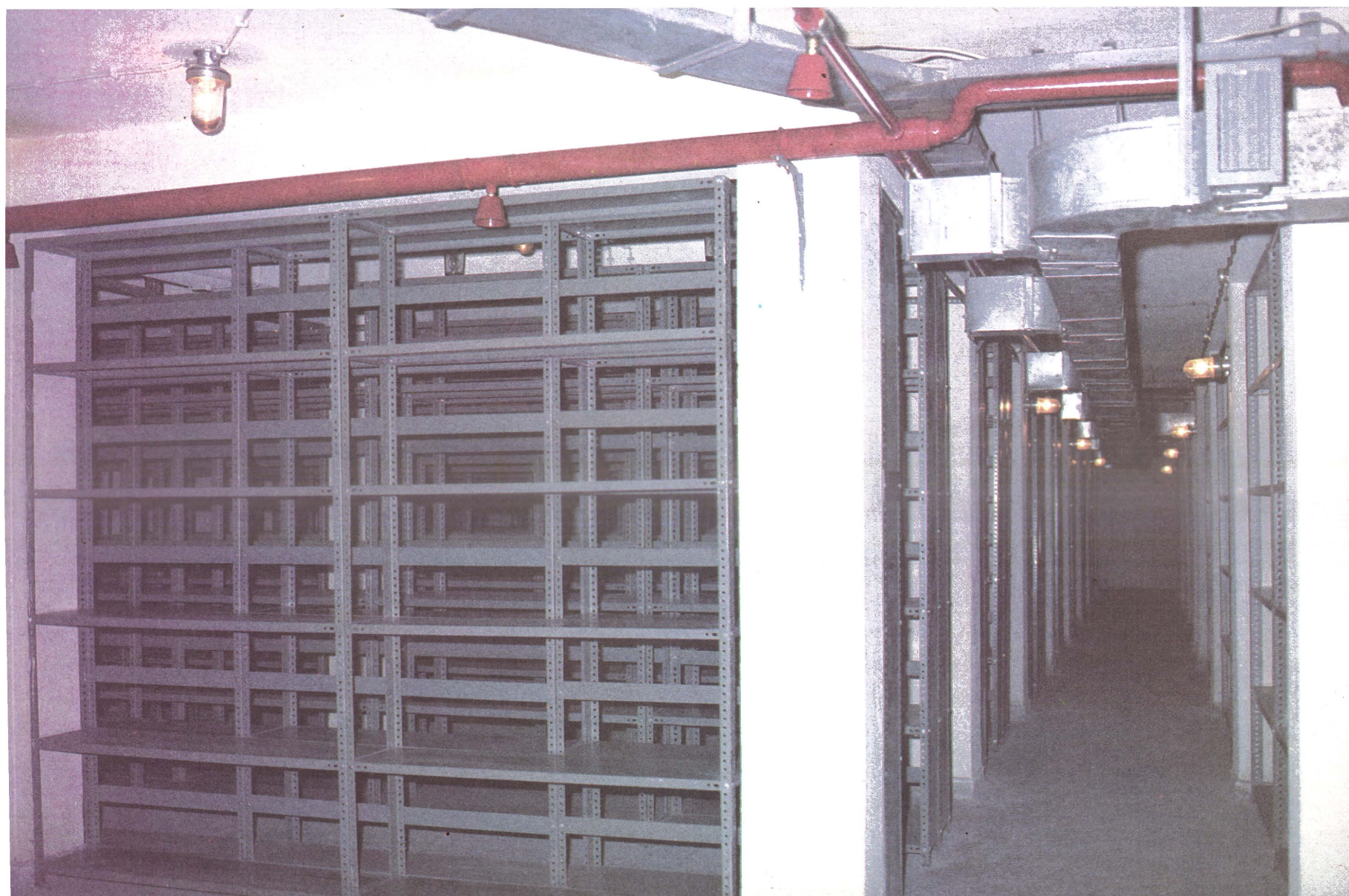
KEMAL ATATÜRK

Devlet Arşiv Sitesi'nin simultane tercüme imkânlı "Konferans Salonu"

Depolardan bir görünüş

Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'ndaki çalışmalardan bir başka görüntü

Dokümantasyon Daire Başkanlığı'ndaki çalışmalardan bir görüntü

Cumhuriyet Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıkları
personeli bir arada